

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 11C/188/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113221113
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 02. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Iveta Wildeová
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2015:8113221113.8

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Ivetou Wildeovou v právnej veci žalobkyne: A. F., E.. X.X.XXXX, I. I. XXX, zastúpená: JUDr. Katarína Lešková, advokátka, so sídlom v Prešove, Plzenská 2, za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalobkyne: Ochrana spotrebiteľom a vlastníkom bytov so sídlom Škultétyho 3, Košice - Staré mesto, IČO: 42249708, zastúpený: O.. B. S., advokátka so sídlom Košice Škultétyho 3, p r o t i žalovanému: Rapid life životná poisťovňa, a.s., so sídlom Garbiarska 2, Košice, IČO: 31690904, zastúpený: Advokátska kancelária JUDr. Daniel Blyšťan, s.r.o. so sídlom Užhorodská 21, Košice, o zrušenie rozhodcovského rozsudku takto

rozhodol:

súd z r u š u j e rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice so sídlom Alžbetina 41, Košice, sp. zn. 3C 1589/2012 zo dňa 19.1.2012.

žalovaný je p o v i n n ý nahradiť žalobkyni trovy konania vo výške 259,76 Eur na účet jej právnej zástupkyne v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

odôvodnenie:

Žalobkyňa žalobou zo dňa 17.7.2013 sa domáhala zrušenia rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu v Košiciach sp. zn. 3C 1389/2012 zo dňa 19.1.2012 podľa § 40 ods. 1 písm. c/, g/ a j/ zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní. V žalobe poukázala na to, že dňa 27.6.2013 jej bol doručený predmetný rozhodcovský rozsudok, ktorým bola zaviazaná zaplatiť žalovanému 102,90 Eur a trovy 276 Eur do 5 dní alebo aby v tejto lehote podala odpor. Rozhodcovský súd rozhodol bez jej vypočutia a len na základe listinných dôkazov predložených žalovaným. Namietla neplatnosť rozhodcovskej doložky a poukázala pritom na právne závery Najvyššieho súdu SR v rozhodnutiach 6Cdo 1/2012 a 6Cdo 3/2013 a v tejto súvislosti aj na princíp právnej istoty. Zdôraznila, že rozhodcovská doložka nebola individuálne vyjednaná, keďže bola súčasťou štandardnej formulárovej zmluvy. Upravená bola aj v XV. časti VPP, ktoré sú súčasťou poisťnej zmluvy a preto žalobkyňa by nemala podpísať nielen osobitné zmluvné dojednania, ale ani VPP a samotnú poisťnú zmluvu. Žalovaný podľa nej neunesol dôkazné bremeno o individuálnom dojednaní rozhodcovskej doložky.

Žalovaný namietal nesplnenie poplatkovej povinnosti žalobcu s vyslovením názoru o tom, že dané konanie je osobitným konaním, ktoré sa spoplatňuje. Vyslovil tiež názor o neurčitosti žalobného petitu, v ktorom má byť uvedený aj právny dôvod požadovaného zrušenia rozhodcovského rozsudku. Uviedol, že zmluvné podmienky v poisťných zmluvách nespádajú pod súdnu kontrolu v zmysle smernice Rady 93/13/EHS - jej 19. bodu odôvodnenia, podľa ktorého hodnoteniu zmluvných podmienok v zmysle tejto smernice nepodliehajú, pretože zahŕňajú poisťné riziko pri výpočte poisťného. Hodnotí ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) a jeho formuláciu považuje za nesprávnu v dôsledku chybného prekladu už spomínanej smernice a chybnjej transpozície do OZ. Zdôraznil, že zámerom EÚ je uplatňovať v čo najväčšej miere mimosúdne prostriedky pri riešení

sporov zo spotrebiteľských zmlúv. Poukazuje na to, že rozhodcovská doložka bola individuálne dojednaná v osobitných zmluvných dojednaniach, ktoré žalobkyňa nemusela podpísať a v takom prípade by nebol dotknutý zvyšok poisťného vzťahu. Dôkazom tohto tvrdenia je aj záznam o potrebách a požiadavkách klienta, ktorý predchádzal uzavretiu poisťnej zmluvy a ktorý preukazuje to, že klient bol poučený o možnostiach riešenia sporov v rozhodcovskom konaní a nežiadal ďalšie dopĺňajúce vysvetlenia. V dôsledku individuálneho dojednaného rozhodcovskej doložky nemôže už súd skúmať prípadnú nerovnováhu v právach a povinnostiach, čo však navyše ani nie je tento prípad. Zdôrazňuje koncepciu priemerne vnímateľného a obozretného spotrebiteľa a v tej súvislosti skutočnosť, že text osobitných zmluvných dojednaní je samostatne graficky, vizuálne a právne oddelený, obsahuje len 2 body, je teda stručný a zrozumiteľný bez toho, aby mohol spotrebiteľa zavádzať, pričom na znak vôle a súhlasu s jeho obsahom je samostatne verifikovaný menom, priezviskom, miestom, dátumom, číslom OP a osobitným podpisom žalobcu vzťahujúcim sa len týmito dojednaniami. Poukázal tiež na to, že dodatočne bola daná žalobcovi možnosť odmietnuť rozhodcovské konanie dodatkom č. 2 (bod 7, časť XVII. ods. 11 b k PP), ktorý pripojil k vyjadreniu. Navyše žalobkyňa bola v rozhodcovskom konaní podľa neho pasívna a nevyužila svoje procesné práva - podanie odporu voči rozhodcovskému rozsudku, ktorý bol vydaný v súlade s rokovacím poriadkom arbitrážneho súdu. Rozhodcovský rozsudok bol vydaný v skrátanom konaní, ktorý je obdobou vydania platobného rozkazu podľa § 172 O.s.p. Vyslovil tiež názor, že v prípade ak spotrebiteľ má možnosť podať proti rozhodcovskému rozsudku žalobu na súde nemožno potom túto rozhodcovskú doložku vyhodnotiť ako neprijateľnú zmluvnú podmienku a na podporu tohto svojho tvrdenia poukázal na rozhodnutie na uznesenie súdneho dvora EÚ C-342/13 z 3.4.2014 a uznesenie Ústavného súdu SR IV. US 394/2012-13 zo dňa 15.8.2012. Napokon predložil aj vyjadrenie Národnej banky Slovenska zo dňa 26.6.2014.

Súd vykonal dokazovanie výsluchom žalobkyne, svedkyne C. X., poisťnou zmluvou č. 4458490007, všeobecnými poisťnými podmienkami a osobitnými zmluvnými dojednaniami k tejto zmluve, spisom Arbitrážneho súdu Košice 3C 1389/2012, záznamom o požiadavkách a potrebách klienta, ako aj ďalším spisovým materiálom a zistil tento skutkový stav:

Dňa 19.12.2007 uzavreli účastníci poisťnú zmluvu pod č. 4458490007 týkajúcu sa životného poistenia žalobkyne, ktoré malo trvať od 20.12.2007 do 20.12.2053.

Ako vyplýva zo spisu Arbitrážneho súdu Košice 3C 1389/2012 k zániku tohto poistenia došlo dňa 20.11.2008 pre neplatenia poisteného.

Súčasťou príslušnej poisťnej zmluvy sú VPP v počte 12 strán napísaných drobným písmom, ktoré podpísala aj žalobkyňa dňa 19.12.2007. Čl. XV. upravuje rozhodcovské konanie. V bode 1 sa konštatuje, že poisťovňa a poisťník sa dohodli na tom, že všetky spory sa budú riešiť v rozhodcovskom konaní. O výbere rozhodcovského súdu alebo o poverení rozhodcov pre konkrétny prípad rozhoduje poisťovňa, ktorá vydá aj štatút rozhodcovského súdu. VPP pokračujú formou predtlaču do osobitných zmluvných dojednaní k poisťnej zmluve, ktoré sú označené ako „Osobitné zmluvné dojednania č. 01/2007“ a v nich v bode 2 sa uvádza, že poisťník a poisťovňa týmto vyjadrujú obaja spoločne a každý zároveň svojim podpisom samostatne svoju vôľu v prípade vzniku akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami, že sa namiesto súdneho konania z dôvodu účelnosti, praktickosti a rýchlosti podrobia sa rozhodcovskému konaniu v zmysle XV. časti týchto VPP. Toto ustanovenie chápu zmluvné strany ako rozhodcovskú doložku. Aj tieto osobitné zmluvné dojednania súd podpísané žalobkyňou v ten istý deň 19.12.2007.

V časti XVII. VPP označených ako „záverečné ustanovenia“ je 19 bodov (vrátane podbodov), pričom v bode 7a sa uvádza, že s uzavretím poisťnej zmluvy je pri jej vzniku spojený osobitný provízny náklad v podobe úhrady odmeny za sprostredkovanie poisťnej zmluvy medzi poisťovňou a poisťníkom, ktorý uhrádza poisťovňa. Podpisom poisťnej zmluvy vzniká poisťovní osobitná pohľadávka voči poisťníkovi vo výške vyplatennej províznej odmeny za sprostredkovanie príslušnej poisťnej zmluvy, ktorá sa vysporiada pri ukončení poisťného vzťahu zápočtom voči odkupnej hodnote, ak je vytvorená alebo poisťnému plneniu. Ak odkupná hodnota pri ukončení poisťného vzťahu vytvorená nebola, pohľadávka sa stáva splatnou dňom ukončenia poisťného vzťahu a poisťovňa je oprávnená voči poisťníkovi ju uplatniť podľa zásad dohodnutých v týchto VPP pred rozhodcovským súdom.

Práve vyššie uplatnený nárok si žalovaný uplatnil návrhom Arbitrážnom súde v Košiciach, ktorý vyčíslil na sumu 102,90 Eur.

Arbitrážny súd Košice dňa 19.1.2012 bez pojednávania vydal rozsudok pod sp. zn. 3C 1389/2012, ktorým uložil žalobkyni (v rozhodcovskom konaní žalovanej) zaplatiť Rapid life životnej poisťovni a.s. 102,90 Eur a trovy rozhodcovského konania vo výške 276 Eur. Rozsudok bol doručený žalobkyni dňa 27.6.2013. Poučenie rozhodcovského rozsudku obsahuje informáciu o možnosti podania odporu v lehote 5 dní od doručenia, ale len za podmienky zaplataenia poplatku za odpor vo výške 72 Eur.

Žalobkyňa na pojednávaní prehlásila, že pri uzatváraní poisťnej zmluvy nepadla ani zmienka o rozhodcovskej doložke. So sprostredkovateľkou poistenia Editou Rímskou sa rozprávali len ohľadom príslušného poisťného produktu a jeho výhodách. Žalobkyňa podpísala všetky listiny, ktoré jej sprostredkovateľka poistenia predložila vrátane poisťnej zmluvy, VPP a osobitných zmluvných dojednaní, ktoré si neprečítala, aj keď mala k tomu možnosť.

Svedkyňa C. X. uzatvárala poisťnú zmluvu so žalobkyňou ako sprostredkovateľka poistenia na základe zmluvy uzavretej so žalovaným. Potvrdila, že žalobkyňu neupozorňovala na rozhodcovskú doložku, o ktorej ani ona nebola informovaná. Prehlásila, že ani na jednom zo školení a pravidelných poradách nepadla zmienka o rozhodcovskej doložke. Prehlásila aj to, že pre uzavretie poisťnej zmluvy bolo nevyhnutné, aby poisťník podpísal nielen podpísanú zmluvu, ale aj všeobecné poisťné podmienky a osobitné zmluvné dojednania.

Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy spotrebiteľskými zmluvami sú kúpna zmluva, zmluva o dielo alebo iné odplatné zmluvy upravené v ôsmej časti tohto zákona a zmluva podľa § 55 ak zmluvnými stranami sú na jednej strane dodávateľ a na druhej strane spotrebiteľ, ktorý nemohol individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy.

Podľa § 52 ods. 2 OZ dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 52 ods. 3 OZ spotrebiteľom je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods. 1 OZ spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka").

Podľa § 53 ods. 2 OZ ustanovenie ods.1 sa nevzťahuje na predmet plnenia alebo cenu plnenia.

V § 53 ods. 3 OZ sú len demonštratívne vymenované niektoré neprijateľné podmienky spotrebiteľskej zmluve.

Podľa § 53 ods. 4 OZ neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa § 53 ods. 4 písm. r/ OZ v znení účinnom od 1.1.2008 medzi neprijateľné podmienky v spotrebiteľskej zmluve boli zaradené aj ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Rozhodcovské konanie je upravené v zákone č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní.

Podľa § 40 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku len ak

- rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, ktorá nemôže byť predmetom rozhodcovského konania (§ 1 ods. 3),
- rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, o ktorej už predtým právoplatne rozhodol súd alebo sa o nej právoplatne rozhodlo v inom rozhodcovskom konaní,
- jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy,
- sa rozhodlo o veci, na ktorú sa rozhodcovská zmluva nevzťahovala, a účastník rozhodcovského konania túto okolnosť v rozhodcovskom konaní namietal,

- e) účastník rozhodcovského konania, ktorý musí byť zastúpený zákonným zástupcom, nebol takto zastúpený alebo v mene účastníka rozhodcovského konania vystupovala osoba, ktorá nebola na to splnomocnená a jej úkony neboli ani dodatočne schválené,
- f) sa na vydaní rozhodcovského rozsudku zúčastnil rozhodca, ktorý bol rozhodnutím podľa § 9 vylúčený pre predpojatosť alebo ktorého vylúčenie účastník rozhodcovského konania pred vydaním rozhodcovského rozsudku nie zo svojej viny nemohol dosiahnuť,
- g) bola porušená zásada rovnosti účastníkov rozhodcovského konania (§ 17),
- h) sú dôvody, pre ktoré možno žiadať o obnovu konania podľa osobitného zákona,
- i) bol rozhodcovský rozsudok ovplyvnený trestným činom rozhodcu, účastníkov konania alebo znalca, za ktorý bol právoplatne odsúdený,
- j) pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa.

Podľa § 41 ods. 1 vyššie citovaného zákona žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku možno podať v lehote 30 dní odo dňa doručenia rozhodcovského rozsudku účastníkovi rozhodcovského konania, ktorý podáva žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Ak účastník rozhodcovského konania požiadal o opravu rozhodcovského rozsudku podľa § 36, lehota začína plynúť od doručenia rozhodnutia o oprave rozhodcovského rozsudku.

Je nepochybné, že poisťná zmluva uzavretá medzi účastníkmi je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle ustanovenia § 52 a násl. OZ. Základom tohto sporu bolo posúdenie, či rozhodcovská doložka obsiahnutá vo VPP a osobitných zmluvných dojednaniach bola individuálne vyjednaná. Odpoveď na túto otázku možno nájsť v § 53 ods. 2 OZ v znení účinnom od 1.1.2008. Podľa citovaného ustanovenia za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpísaním zmluvy ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Ak sú zmluvné podmienky už vopred napísané v predtlačenom formulári potom ťažko možno dospieť k záveru o tom, že by sa mohol meniť ich obsah. Žalovaný správne uviedol, že VPP sú súčasťou poisťnej zmluvy, čo vyplýva priamo zo zákona (§ 788 ods. 3 OZ). Preto aj v prípade, ak by žalobkyňa nepodpísala sporné osobitné zmluvné dojednania, stále by platili VPP, ktoré taktiež obsahovali rozhodcovskú doložku v čl. XV. Spomínané VPP totiž tvoria zákonnú súčasť poisťnej zmluvy, takže nebolo nutné ich podpísať, zároveň to však znamená, že sa nemohol meniť ich obsah. Dôkazné bremeno preukázania individuálneho dojednania spočíva na dodávateľovi teda žalovanom tak, ako to jasne vyplýva z § 53 ods. 3 OZ v aktuálnom znení, ktorý dokonca zakotvuje fikciu o tom, že zmluvné ustanovenia sa nepovažujú za individuálne dohodnuté, opak musí preukázať dodávateľ. V danom prípade však toto dôkazné bremeno žalovaný neunesol a ťažko si možno predstaviť opak v prípade predtlačenej formulára. Žalovaný ako jediný dôkaz označil „Záznam o požiadavkách a potrebách klienta“ zo dňa 19.12.2007 podpísaný žalobkyňou. Ten je opäť v predtlačenom formulári (okrem následných koloniek týkajúcich sa predmetu poistenia a poisťného). V predtlačenej časti formulára je uvedené, že v prípade vzniku sporov vyplývajúcich zo sprostredkovania poistenia je možné na ich mimosúdne vyrovnanie využiť inštitút rozhodcovského konania v zmysle zákona č. 244/2002 Z.z. a VPP poisťovne platných od 21.5.2007. Uvedená veta je však absolútne bezvýznamná pre tento spor, nepreukazuje, že boli poskytnuté informácie spotrebiteľovi o rozhodcovskom konaní, ale upozorňuje len na možnosť riešenia sporov v rozhodcovskom konaní, navyše nie sporov z poistenia, ale zo sprostredkovania poistenia. Navyše z výpovede žalobkyne a svedkyne C. X., ako sprostredkovateľky poistenia vyplynulo, že k žiadnemu individuálnemu vyjednávaniu rozhodcovskej doložky nedošlo.

Napriek snahe žalovaného spochybníť aktuálnu právnu úpravu konkrétne § 53 ods. 4 písm. r/ OZ, jeho závery sú právne irelevantné. Dané zákonné ustanovenie je platné a v zmysle neho spornú rozhodcovskú doložku je potrebné považovať za neprijateľnú podmienku napriek tomu, že citované ustanovenia, ako to už súd konštatoval, bolo zavedené do Občianskeho zákonníka novelou účinnou od 1.1.2008. Podľa doterajšej právnej úpravy účinnej do 31.12.2007 totiž Občiansky zákonník len demonštratívne menoval niektoré neprijateľné podmienky a teda charakter neprijateľných podmienok mohli mať aj iné podmienky spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Preto aj u zmlúv uzatvorených pred 1.1.2008 možno aplikovať ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r/ OZ.

Pri posudzovaní spotrebiteľských zmlúv je potrebné si uvedomiť, že nie je dôležité to, že spotrebiteľ zmluvu podpísal a s podmienkami zmluvy súhlasil. Ustanovenia zmluvných podmienok, ktoré sú

formulárovo predtlačené a neumožňujú jednoznačne slabšej strane (spotrebiteľovi) ich modifikáciu, predstavujú možnosť vyvolania nepriaznivých následkov na strane spotrebiteľa (nález Ústavného súdu ČR III. US 562/12 zo dňa 24.10.2013, I. US 199/11). Tento uhol pohľadu spočívajúci v rozhodujúcom princípe a to princípe ochrany práva spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany je rozhodujúci pri spotrebiteľských právnych vzťahoch. Ani argumentácia žalovaného o vylúčení posudzovania neprijateľných zmluvných podmienkach v poisťných zmluvách s ohľadom na smernicu Rady 93/13/EHS neobstojí. Súd svoje rozhodnutie vyvodil z právnych noriem, na ktoré poukázal vyššie a tie sú v súlade s európskou právnou úpravou a judikatúrou. Navyše príslušná časť smernice sa netýka rozhodcovskej doložky, ale podmienky vyplývajúcej z poisťného rizika.

Súd pri rozhodovaní si osvojil právne závery vyslovené Najvyšším súdom SR v rozhodnutia 6MCdo 9/2012, 6Cdo 1/2012, 6Cdo 3/13, 6ECdo 7/13 a teda nesúhlasí so závermi rozhodnutí, na ktoré poukázal žalovaný a ktoré prijali sudy nižšieho stupňa. Pokiaľ ide o uznesenie Najvyššieho súdu SR 3MCdo 14/11, na ktoré poukázal žalovaný, to neobsahuje jednoznačný právny záver, ale vytyka súdom nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí, týkajúceho sa posúdenia možnosti odstúpenia od rozhodcovskej doložky. Nález Ústavného súdu SR, o ktorý taktiež žalovaný sa opiera, sa týka procesných nedostatkov postupu všeobecných súdov v súvislosti so zásadou kontradiktórnosti, ktorej porušenie znamenalo zásah do konkrétnych ústavných práv žalovaného, nerieši (a ani z pohľadu jeho kompetencie nemôže) nahrádzať všeobecné sudy a preskúmať ich právne názory, okrem prípadov arbitrárných rozhodnutí. Ústavný súd teda vecne sporný problém - otázku platnosti rozhodcovskej doložky neposudzoval.

Súd sa teda stotožnil s právnymi názormi vyslovenými senátom Najvyššieho súdu SR 6Cdo. Konkrétne v rozhodnutí 6MCdo 9/12 Najvyšší súd SR uviedol: „Návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy sa má predložiť spotrebiteľovi takým spôsobom, aby z neho bolo zrejmé, že spotrebiteľovi sa poskytuje možnosť voľby prijať alebo neprijať návrh na riešenie prípadných sporov výlučne v rozhodcovskom konaní a aby bolo z neho tiež zrejmé, že mu boli poskytnuté aj jasné a zrozumiteľné informácie týkajúce sa výlučného riešenia sporov v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená“.

Ďalšie rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 6Cdo 1/12 sa týka žalovaného a aj v ňom Najvyšší súd SR dospel k záveru o neplatnosti rozhodcovskej doložky z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná a že spôsobuje nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Rozhodcovská doložka bola totiž dohodnutá už podpisom poisťnej zmluvy, keďže sa v nej výslovne uvádzalo, že jej súčasťou sú ako predtlačený formulár VPP pre životné poistenie a teda aj rozhodcovská doložka obsiahnutá v XV. časti a to bez ohľadu na to, že účastníci podpísali (taktiež formou predtlačeného formuláru) osobitné zmluvné dojednania odkazujúce na tú istú rozhodcovskú doložku uvedenú v poisťných podmienkach.

Ten istý právny záver bol vyslovený aj v ďalšom rozhodnutí Najvyššieho súdu SR 6Cdo 3/13 zo dňa 13.3.2013 a 6ECdo 7/13 zo dňa 26.6.2013.

Súd poukazuje na to, že spotrebiteľ podpísal rozhodcovskú doložku, pretože inú možnosť nemal, pokiaľ chcel uzatvoriť poisťnú zmluvu. Žalovaný nepreukázal, že by žalobca ako spotrebiteľ bol informovaný o rozhodcovskom konaní ako inštitútu, o jeho rozdieloch v porovnaní so súdnym konaním, o rokovacom poriadku rozhodcovského súdu. Opäť je potrebné zdôrazniť, že princíp ochrany práv spotrebiteľa je dôležitejší ako princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje), na čo poukázal aj Najvyšší súd SR v spomínanom rozhodnutí 6MCdo 9/12. Vykonané dôkazy - výpoveď žalobkyne a svedkyne Rímskej vylučujú poskytnutie týchto informácií.

Rozhodcovský súd si podľa rozhodcovskej doložky vyberá sám žalovaný. Už táto okolnosť vyvoláva pochybnosti o nezaujatosti rozhodcovského súdu, keďže aj jeho činnosť má charakter podnikania. Aj Ústavný súd ČR v náleze II. US 2164/10 zo dňa 1.11.2011 uviedol, že v rozhodcovskom konaní ide o vyjasnenie a urovnanie vzájomných práv, ktoré sa realizujú činnosťou rozhodcu v zastúpení strán, ktoré na rozhodcu zmluvou delegovali svoju vôľu. Preto rozhodcovské konanie nie je konaním súdneho typu a to vedie k prísnejšiemu nazeraniu na rozhodcovskú doložku a jej náležitosti tak, aby nepredstavovali neprimerané podmienky v spotrebiteľských zmluvách a teda nevyvolávali nerovnováhu

medzi účastníkmi konania a nevedli k značnej procesnej nevýhode jedného z účastníkov. Táto procesná nerovnováha môže spočívať aj v zbavení spotrebiteľa ochranných ustanovení právneho poriadku o ochrane spotrebiteľa napr. formou rozhodovania na základe zásad spravodlivosti. Ústavný súd ČR ďalej uvádza, že to, aby rozhodcovská doložka v spotrebiteľských zmluvách bola platne dojednaná, predpokladá predovšetkým transparentné pravidlá pre určenie rozhodcu. V tejto súvislosti možno poukázať aj na ďalší náleží Ústavného súdu ČR IV. US 2735/11 zo dňa 3.4.2012, v ktorom sa zdôrazňuje, že právo na zákonného sudcu zaručené v čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd sa primerane vzťahuje aj na rozhodcovské konanie. Ak sa výber rozhodcu neurčil podľa transparentných pravidiel, nemôže byť akceptovateľný ani výsledok tohto rozhodovania.

V náleží Ústavného súdu ČR II. US 2164/10 sa ďalej uvádza, že rozhodcovské konanie musí zaručovať procesné práva porovnateľné s konaním, ktoré by bolo na mieste v prípade, ak by spotrebiteľ neuzavrel rozhodcovskú doložku (napr. ústnosť, priamosť konania, odvolacia inštancia, absencia iných prekážok v uplatnení spotrebiteľských práv). Podmienky ustanovenia rozhodcu a dohodnuté podmienky procesného charakteru musia garantovať rovnaké zaobchádzanie, čo vo vzťahu spotrebiteľ - podnikateľ znamená zvýšenú ochranu slabšej strany, teda spotrebiteľa.

Vychádzajúc z vyššie uvedených myšlienok s poukazom na rokovací poriadok Arbitrážneho súdu Košice, ktorý je súdu a nepochybne aj žalovanému známy z iných súdnych sporov (napr. 11C 424/2012) možno dospieť k záveru o poškodení procesných práv spotrebiteľa, pretože jednoznačne znevýhodňuje spotrebiteľa oproti súdnemu konaniu. Možno poukázať napr. na zásadu písomnosti rozhodcovského konania; na to, že spotrebiteľ má síce možnosť žiadať nariadiť pojednávanie, ale len za poplatok 36 Eur, navyše musí platiť aj paušál na správne náklady, ktorý je odstupňovaný podľa hodnoty sporu (od 84 do 6.000 Eur); na podanie odporu voči rozhodcovskému rozsudku je stanovená neúmerne krátka 5 dňová lehota; fikcia o doručení rozsudku platí aj v prípade, že adresát sa nezdržiava na adrese doručovania; v prípade procesných úkonov je podmienkou prijatia takéhoto procesného úkonu zaplatenie príslušného poplatku (v tomto prípade podmienkou na podanie odporu je zaplatenie 72 Eur); nie je upravené oslobodenie od poplatku v dôsledku hmotnej núdze spotrebiteľa a pod.

Súd teda dospel k záveru o tom, že zmluvná podmienka obsahujúca rozhodcovskú doložku v čl. XV. VPP, ale aj v osobitných zmluvných dojednaniach je neprijateľná a teda neplatná a preto žalobe vyhovel. Zároveň tým bol daný aj zákonný dôvod pre zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. c/ zákona č. 244/2002 Z.z. Ďalšími uplatnenými dôvodmi zrušenia rozhodcovského rozsudku sa súd nepovažoval za potrebné zaoberať, pretože bolo by to nadbytočné. Rozhodujúci bol pre rozhodnutie uznaný dôvod podľa § 40 ods. 1 písm. c/ s dôsledkom záveru o nedostatku právomoci rozhodcovského súdu, keďže ďalšie dva dôvody uplatnené žalobu takýto dôsledok nemajú (§ 43 citovaného zákona).

Celkové správanie sa žalovaného voči poisťníkom počnúc zakomponovaním sporného článku do objemovo rozsiahlych VPP týkajúceho sa či už rozhodcovskej doložky alebo čl. XVII. zakladajúceho právo na vymáhanie vrátenia provízií vyplatených sprostredkovateľovi poistenia od poisťníka „skrytého“ opäť v rozsiahlych záverečných ustanoveniach, neinformovaní poisťníka o dôsledkoch zániku poistenia v súvislosti s daným článkom a uplatnením príslušnej pohľadávky, ale rovno doručenie rozhodcovského rozsudku možno hodnotiť ako správanie v hrubom rozpore s pravidlami morálky.

K predloženému uzneseniu Ústavného súdu SR IV.US 394/2012-13 zo dňa 15.8.2012 súd musí konštatovať, že nemá žiadny význam pre tento súdny spor. Ním totiž bola odmietnutá sťažnosť pre nedostatok právomoci Ústavného súdu. Sťažovatelia podali sťažnosť voči rozhodcovskému rozsudku, pričom Ústavný súd poukázal na to, že sťažovatelia majú možnosť domôcť sa nápravy žalobou o zrušenie rozhodcovského rozsudku a až po vyčerpaní všetkých právnych prostriedkov v zmysle právneho poriadku prichádza do úvahy právomoc Ústavného súdu.

Žalovaný tiež predložil rozhodnutie Súdného dvora EÚ vo veci C-342/13. Aj predloženie tohto rozhodnutia svedčí o nepochopení záverov tohto rozhodnutia žalovaným. Uvedené rozhodnutie sa týka posúdenia rozhodcovskej doložky uvedenej v zmluve o hypotekárnom úvere a posúdení jej nekalosti. V prejednávanej veci však spotrebiteľ pred podpisom zmluvy obdržal všeobecné informácie o rozdieloch medzi arbitrážnym konaním a súdnym konaním. Európsky súd pritom zdôraznil v kontexte článku V. smernice rady 96/13/EHS, že pred uzatvorením zmluvy majú informácie o zmluvných podmienkach a dôsledkoch tohto uzatvorenia zásadný význam pre spotrebiteľa, pretože na základe

týchto informácií sa tento spotrebiteľ rozhoduje, či chce byť viazaný podmienkami, ktoré vopred pripravil podnikateľ (bod 33). Zároveň však konštatuje, že aj za predpokladu, že všeobecné informácie, ktoré obdržal spotrebiteľ pred uzatvorením zmluvy spĺňajú požiadavku podľa čl. 5 podľa jednoduchosti a zrozumiteľnosti samotná táto skutočnosť nemôže vylúčiť nekalosť klauzuly, ktorá je predmetom hlavného konania (bod 34).

Uvedené rozhodnutie teda len podporuje už vyslovený právny záver, keďže žalobkyňa nepochybne o rozhodcovskej doložke nebola žiadnym spôsobom informovaná. Napokon za irelevantný súd považuje aj listinný dôkaz predložený žalovaným predstavujúci vyjadrenie Národnej banky Slovenska, ktorá vyhodnotila údaje v zázname o požiadavkách a potrebách klienta v tej súvislosti, že je v súlade s konkrétnymi právnymi normami.

Úspešnej žalobkyni bola priznaná náhrada trov konania podľa § 142 ods. 1 O.s.p., keďže vedľajší účastník náhradu trov konania si podľa § 151 ods.1 O.s.p. neuplatnil. Priznaná náhrada trov konania predstavuje trovy právneho zastúpenia vo výške 259,76 Eur. Vykázané boli tieto úkony právnej služby: 25.3.2014 - prevzatie a príprava zastúpenia, 26.3.2014 - účasť na pojednávaní, dňa 16.5.2014 a 12.9.2014 účasť na nemeritórnych pojednávaniach a dňa 4.2.2015 účasť na pojednávaní. Tarifná odmena za 1 úkon z roku 2014 podľa § 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. je 61,87 Eur a z roku 2015 - 64,53 Eur. Za účasť na pojednávaniach, ktoré boli odročené bez pojednávania veci patrí odmena vo výške 1 podľa § 13a ods. 4 vyhlášky , t.j. 15,47 Eur. Napokon bol pripočítaný režijný paušál podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 4 x 8,04 Eur a 8,39 Eur.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia cestou tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove.

Podľa § 205 ods. 1 O.s.p. v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O.s.p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Podľa § 205 ods. 2 O.s.p. odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p.,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a O.s.p.),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 205 ods. 3 O.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Podľa § 251 ods. 1 O.s.p., ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.